

Corporate Governance en Stemverslag

Vierde kwartaal 2024

**Pensioen
Schoonmaak**

In deze rapportage:

- Stemgedrag 4e kwartaal 2024
- Corporate Governance ontwikkelingen
  - Speerpuntenbrief Eumedion 2025
  - FNV stapt uit de Monitoring Commissie Corporate Governance Code
  - Mogelijke aanpassing 'acting in concert' whitelist Europa
  - Stemadviesbureau's leven eigen gedragscode goed na

Stemgedrag 4e kwartaal 2024

In het vierde kwartaal vond in Australië en Nieuw-Zeeland de piek van het aandeelhoudersvergaderingen seizoen plaats. In de overige regio's was het een rustig kwartaal qua stemmen. In de onderstaande tabel is opgenomen hoe er is gestemd door Pensioen Schoonmaak.

Tabel 1: Stemoverzicht

Pensioen Schoonmaak	Aantal vergaderingen	Aantal agendapunten	% tegen het management gestemd
Q4 2024	114	993	26%

De aandeelhoudersvergaderingen vonden wereldwijd plaats. Pensioen Schoonmaak voert een eigen stembeleid. Het pensioenfonds maakt bij het uitoefenen van de stemrechten mede gebruik van stemanalyses en stemadviezen van Institutional Shareholder Services (ISS). Op de website van Pensioen Schoonmaak kunt u zien hoe [het pensioenfonds per aandeelhoudersvergadering stemde](#).

Corporate Governance Ontwikkelingen

Speerpuntenbrief Eumedion 2025

Ieder jaar verstuurt Eumedion¹ de zogenoemde Speerpuntenbrief aan Nederlandse beursondernemingen. In deze brief zijn onderwerpen opgenomen die institutionele beleggers die aangesloten zijn bij Eumedion willen bespreken met de beursondernemingen. De gesprekken tussen Eumedion, institutionele beleggers en de beursondernemingen vinden plaats in aanloop naar de aandeelhoudersvergaderingen (AVA's). Op 9 oktober 2024 is de [Speerpuntenbrief 2025](#) naar de beursondernemingen verstuurd.

De volgende punten zijn opgenomen in deze speerpuntenbrief:

1. het ontwikkelen en onderhouden van een robuust klimaatactieplan;
2. het uitvoeren van een grondige dubbele materialiteitsanalyse (DMA); en
3. een vrijwillige aandeelhoudersstem over de duurzaamheidsverklaring.

Klimaatactieplan

In de brief wordt het belang benadrukt van een robuust klimaatactieplan dat zowel de oorzaken als de gevolgen van klimaatverandering aanpakt. Dit sluit aan bij De Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD). De CSDDD verplicht grote ondernemingen onder andere om een gedetailleerd klimaattransitieplan te ontwikkelen, uit te voeren en jaarlijks bij te werken. Dit klimaatplan moet ervoor zorgen dat het ondernemingsmodel en de strategie van de onderneming in lijn zijn met de overgang naar een duurzame economie en de doelstelling om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5°C, zoals vastgelegd in het Akkoord van Parijs en de klimaatneutraliteitsdoelstelling van de EU voor 2050. Grote ondernemingen moeten tijdgebonden doelen stellen voor 2030 en elke vijf jaar tot 2050, gebaseerd op wetenschappelijk bewijs, en waar nodig absolute emissiereductiedoelen voor scope 1, 2 en 3 broeikasgasemissies. Ondernemingen worden aangemoedigd om hun plannen tegen 2025 af te stemmen op de minimumvereisten van de CSDDD en hierover te rapporteren volgens de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en European Sustainability Reporting Standards (ESRS richtlijnen).

¹ Eumedion behartigt de belangen van institutionele beleggers op het terrein van corporate governance en duurzaamheid.

Dubbele materialiteitsanalyse

Het uitvoeren van een grondige dubbele materialiteitsanalyse (DMA) is belangrijk voor het maken van een goede duurzaamheidsverklaring. De resultaten van deze beoordeling bepalen welke duurzaamheidsinformatie moet worden gedeeld volgens de European Sustainability Reporting Standards (ESRS). Aangeraden wordt om de richtlijnen van EFRAG (IG1) te volgen voor een kwalitatieve DMA.

Eumedion verzoekt ondernemingen om met name zorgvuldig om te gaan met het betrekken van relevante externe belanghebbenden en het evalueren van input van zowel interne als externe belanghebbenden. Dit verbetert de grondigheid van de analyse. Het proces en de resultaten moeten worden gerapporteerd in het managementverslag.

Ook de Europese toezichthouders op financiële en niet-financiële verslaggeving hebben de uitvoering van een grondige DMA door de beursgenoteerde ondernemingen als belangrijk aandachtspunt voor 2025 geformuleerd.

Duurzaamheidsverklaring als stempunt

De duurzaamheidsverklaring moet volgens de CSRD duidelijk herkenbaar zijn in het jaarverslag en in een aparte sectie. Deze verklaring moet voldoen aan de ESRS-standaarden en wordt gecontroleerd door een externe auditor en de AFM. Hierdoor is duurzaamheidsinformatie nu net zo belangrijk als financiële informatie.

Om die reden vindt Eumedion dat de verantwoordelijkheid van het bestuur voor duurzaamheidsinformatie gelijk moet zijn aan die voor financiële informatie. Daarom zou de duurzaamheidsverklaring tijdens de jaarlijkse algemene vergadering ter stemming moeten worden voorgelegd, net als de financiële jaarrekening. Dit zou de kwaliteit van de duurzaamheidsinformatie en de verantwoordelijkheid van het bestuur verbeteren. Eumedion vraagt in de Speerpuntenbrief aan ondernemingen om de duurzaamheidsverklaring van 2024 tijdens de algemene vergadering van 2025 als een niet-bindend advies in stemming te brengen. Deze stemming heeft dan geen juridische gevolgen.

Na de gehouden dialogen en het AVA-seizoen zal een evaluatie plaatsvinden van het algehele AVA seizoen en specifiek over de in de brief benoemde speerpunten.

Daarnaast heeft Eumedion de zes grootste accountantskantoren in een aparte brief gevraagd om extra aandacht te besteden aan de opzet en uitvoering van de DMA in hun controlewerkzaamheden. Ze willen dat de assuranceverklaring onderdeel wordt van een gecombineerde verklaring over zowel de jaarrekening als het duurzaamheidsverslag. Deze verklaring moet ook één of meerdere belangrijke controlepunten bevatten.

FNV stapt uit de Monitoring Commissie Corporate Governance Code

De FNV is uit de Monitoring Commissie Corporate Governance Code gestapt. In een persbericht van 17 oktober gaf de vakbond aan ontevreden te zijn over de rol van werkgeversorganisatie VNO-NCW en de Vereniging Effecten Uitgevende Ondernemingen (VEUO). Volgens de FNV voldoen de Monitoring Commissie en de corporate governance code niet aan de drie voorwaarden voor levensvatbaarheid die voormalig Minister van Economische Zaken Adriaansens in januari had gesteld:

1. De code moet onderscheidend zijn.
2. De code moet draagvlak hebben bij alle belanghebbenden.
3. De commissie moet onafhankelijk en verbindend kunnen handelen.

De FNV beschuldigt de werkgevers ervan de benoeming van een nieuwe commissie op het laatste moment te hebben tegengehouden en de totstandkoming van de Verklaring Omtrent Risicobeheersing (VOR) te hebben vertraagd.

FNV-vicevoorzitter Kitty Jong zei dat de Monitoring Commissie nu vooral gericht is op zelfregulering zonder grenzen, het tevredenstellen van aandeelhouders en het maximaliseren van winst. Volgens haar is er geen wezenlijke rol voor toekomstgericht besturen of voor de mensen die de winsten mogelijk maken, de werknemers. Daarom heeft de FNV besloten zich terug te trekken als medeoprichter.

Eumedion reageerde verrast op het besluit van de FNV en betreurde haar vertrek uit de Monitoring Commissie. Het vertrek van de FNV zal waarschijnlijk leiden tot nieuwe vertraging bij de vorming van een nieuwe Monitoring Commissie.

Mogelijke aanpassing ‘acting in concert’ whitelist Europa

De ‘acting in concert’-regels moeten beleggers niet belemmeren om samen met beursgenoteerde ondernemingen over duurzaamheidsdoelen te praten. De European Securities and Markets Authority (ESMA) zal in 2025, als de Europese Commissie daarom vraagt, de regels hierover aanpassen. Dit staat in het ESMA-werkprogramma voor 2025.

De 'Overnamerichtlijn' verplicht iedereen die alleen of samen met anderen meer dan 30% van de stemrechten in een Nederlandse beursgenoteerde onderneming krijgt, om een openbaar bod op alle aandelen te doen. Omdat het voor beleggers onduidelijk was wat "samenwerking" precies betekent, heeft de ESMA in 2013 een lijst gemaakt van situaties die niet als samenwerking gelden. Deze lijst is in 2019 bijgewerkt. De lijst maakt duidelijk dat beleggers niet verplicht zijn een bod te doen zolang hun samenwerking gaat over algemene vergaderingen en ondernemingszaken, behalve bestuurdersbenoemingen.

In Nederland houdt de AFM geen toezicht op deze biedplicht. Als partijen zich niet aan de biedplicht houden, kunnen benadeelde partijen de Ondernemingskamer vragen om een openbaar bod af te dwingen. De Ondernemingskamer hoeft de ESMA-regels niet te volgen bij hun oordeel.

Stemadviesbureau's leven eigen gedragscode goed na

De Best Practice Principles Group (BPPG) is een organisatie die richtlijnen ontwikkelt voor stemadviesbureaus (proxy advisors) om transparantie, integriteit en verantwoord gedrag in de sector te bevorderen. Hun doel is om ervoor te zorgen dat stemadviesbureaus op een ethische manier opereren en markten ondersteunen door objectieve, onafhankelijke en kwalitatief hoogwaardige diensten te leveren aan beleggers en bedrijven. Dit omvat het stimuleren van goede governance praktijken en het waarborgen van het vertrouwen in het aandeelhoudersstemproces.

Jaarlijks wordt de naleving van deze gedragscode door de proxy advisors geëvalueerd door een onafhankelijke commissie. De commissie neemt de bevindingen op in hun jaarlijkse rapport. Uitkomst van de [evaluatie over 2024](#) is dat de belangrijkste stemadviesbureaus, zoals ISS en Glass Lewis, de door hen opgestelde [gedragscode](#) goed volgen. Wel zouden ze meer transparantie kunnen bieden over hun inkomstenbronnen, mogelijke belangenconflicten en klachtenprocedures voor ontevreden stakeholders.

Volgens het rapport hebben de vijf bureaus die de code hebben ondertekend (ISS, Glass Lewis, Minerva, PIRC en EOS) de herziene code van 2019 over het algemeen goed nageleefd. De commissie is tevreden over verbeteringen in informatie over kwaliteitsbewaking, diversiteit en vaardigheden van werknemers, en de integratie van ESG-factoren in analyses en aanbevelingen.

De gedragscode voor stemadviesbureaus wordt momenteel geëvalueerd als onderdeel van de Europese richtlijn aandeelhoudersrechten (SRD II). De resultaten van deze evaluatie worden in de eerste helft van 2025 verwacht.